

บทความวิจัย

แนวทางการบูรณาการด้านบรรเทาสาธารณภัย เพื่อช่วยเหลือประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

Integrated approach to Disaster Prevention and Mitigation to public assistance efficiently

ชยพลวัฏ วิริรัตน์

Chayapanut Wirirat

สำนักปฏิบัติการกิจการพลเรือน

Office of Civil Affairs Operations

Email: wirirat@gmail.com

วันที่รับบทความ : 21 พฤษภาคม 2568

วันที่แก้ไขบทความ : 8 มิถุนายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ : 9 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน การบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านบรรเทาสาธารณภัยยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีภารกิจแตกต่างกันไป ทำให้การกำหนดนโยบาย โครงสร้างการทำงาน และภารกิจจะเน้นภารกิจของหน่วยงาน และทำให้การบูรณาการเพื่อบรรเทาสาธารณภัยทำได้ไม่เต็มที่ ดังนั้น งานวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา นโยบาย โครงสร้างการทำงาน และภารกิจของหน่วยงานด้านบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ รวมทั้งศึกษาผลการดำเนินงาน ปัญหาข้อขัดข้อง และเสนอแนะแนวทางการบูรณาการงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับวิจัยเชิงพรรณนา เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน จำนวน 5 คน และข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน สามารถพิจารณาจากยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2570 ประเด็นด้านความมั่นคง และนโยบายรัฐบาลด้านความมั่นคง สำหรับโครงสร้างการทำงานและภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีคณะกรรมการและคณะทำงานขับเคลื่อนทั้งระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และฝ่ายสนับสนุน โดยทำงานร่วมกัน 4 ชั้น คือ ชั้นเตรียมการ ชั้นก่อนเกิดภัย ชั้นระหว่างเกิดภัย และชั้นหลังการเกิดภัย และพบปัญหาเรื่องบุคลากรเครื่องมือและอุปกรณ์ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ขอกฎหมาย และปัญหางบประมาณ ข้อเสนอแนะแนวทางการบูรณาการการทำงาน คือการประสานงานระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน การแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างหน่วยงาน การสร้างเครือข่ายระดับผู้นำและบุคคล และการมีเวทีในการทำงานร่วมกัน

คำสำคัญ: งานบรรเทาสาธารณภัย, การบูรณาการ

Abstract

Currently, the integration of agencies involved in disaster relief work still has practical problems. Because each agency has different missions. As a result, policy determination, work structure and missions will focus on the missions of the organization. And found the integration for disaster relief incomplete. From such problems, the purpose of this research study the policy, work structure, missions, results of operations, and guidelines for integrating disaster prevention and mitigation to public assistance in concrete ways. In this research, qualitative research method was combined with descriptive research method. The primary data were collected from 5 persons involved in the disaster prevention and mitigation to public assistance. The secondary data were compiled from textbooks and documents via an analysis method. The research findings indicate that strategies for the disaster prevention and mitigation to public assistance can be considered from the National Strategy 2018-2037 and Government policy. For the work structure and missions of related agencies, it was found that there are committees and working groups working at 3 levels: policy level, practice level, and support level, cover 4 stages: preparation stage, before disaster strikes stage, disaster stage, and post-disaster stage. It also found that there were problems in the personnel sector, tools, equipment Integration between agencies, legal, and budget. The suggestions for ways to integrate work between agencies include driving work in harmony between agencies in the area, develop relationships, exchange resources, and create a network and Coordinate.

Keywords: Disaster Prevention and Mitigation, Integrated approach

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 ข้อ 2 ระบุว่า บุคคลจะต้องมีหน้าที่ป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และมาตรา 52 เกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐ กำหนดไว้ว่า รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว จะเห็นว่าทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ งานด้านการบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือประชาชนของหน่วยงานต่าง ๆ สามารถพิจารณาได้จากแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 28 หน่วยงาน ร่วมเป็นคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570, 2564) สำหรับกระทรวงกลาโหม งานด้านการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน นอกจากจะเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ยังมีแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2564 ที่กำหนดให้เหล่าทัพจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยเหล่าทัพ (ศบก.เหล่าทัพ) เพื่อร่วมปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน ร่วมกับหน่วยงานหลักอย่างกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มาสนับสนุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2564, 2564) กล่าวได้ว่า งานด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน อีกทั้งยังต้องดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางตามสถานการณ์ของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น จึงต้องมี

การบูรณาการการทำงานร่วมกันของแต่ละหน่วยงานอย่างเหมาะสม โดยต้องมีการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านแผนงานหรือโครงการของหน่วย อันจะเป็นการบรรลุผลในด้านการตอบสนองต่อนโยบายแต่ละระดับให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมที่ดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายสาธารณะ (Rondinelli, 1983) เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชน และแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการประสานความร่วมมือ (Collaborative Capacity) ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Sullivan and Skelcher, 2002) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการด้านบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวมของประเทศ ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการด้านบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้เข้าใจถึงนโยบาย โครงสร้าง และภารกิจของหน่วยงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทย รวมทั้งผลการปฏิบัติด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนของทุกภาคส่วนและกองทัพไทย และแนวทางการบูรณาการงานด้านบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือประชาชนของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบาย โครงสร้างการทำงาน และภารกิจของหน่วยงานด้านบรรเทาสาธารณภัยในทุกภาคส่วน และภาคประชาสังคมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานด้านบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือประชาชน ของทุกภาคส่วน และภาคประชาสังคมอื่น ๆ และปัญหาข้อขัดข้อง
3. เพื่อเสนอแนะแนวการบูรณาการงานด้านบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้สอดคล้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา ศึกษาและวิเคราะห์นโยบาย โครงสร้างการทำงาน และภารกิจของหน่วยงานด้านบรรเทาสาธารณภัยในทุกภาคส่วนและภาคประชาสังคมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลการดำเนินงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยประชาชน ปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ และข้อเสนอแนะแนวการบูรณาการงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม
2. ด้านประชากร เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ จำนวน 5 คน
3. ด้านระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลในห้วง มกราคม – มีนาคม 2567

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน จำนวน 5 คน และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากตำราและเอกสารต่าง ๆ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. นโยบาย โครงสร้างการทำงาน และภารกิจของหน่วยงานด้านบรรเทาสาธารณภัยในทุกภาคส่วน และภาคประชาสังคมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.1 ยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 ยุทธศาสตร์ด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน พิจารณาได้จากยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ประเด็นด้านความมั่นคง ที่เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มุ่งพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้พร้อมรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง และใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและ

มิตรประเทศทั่วโลกในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

1.1.2 นโยบายด้านการพัฒนาประเทศพิจารณาได้จากนโยบายรัฐบาลด้านความมั่นคง เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน และการบรรเทาสาธารณภัย ที่เน้นการพัฒนาาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติ การช่วยเหลือการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและภัยพิบัติ การเสริมสร้างความร่วมมืออย่างบูรณาการจากทุกภาคส่วน และการพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศและความพร้อมเผชิญภัยคุกคามทุกมิติ

1.1.3 งานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ พิจารณาได้จากแนวคิดการบริหารจัดการสาธารณภัยตาม พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ที่เน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การจัดการปัญหาภัยพิบัติร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายอย่างบูรณาการ และพัฒนาระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน โดยยึดยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยง 5 ยุทธศาสตร์ คือ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ และการเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

1.2 โครงสร้างการทำงานและภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 ระดับนโยบายได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจำนวน 3 คณะ คือ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.) และคณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (กภช.) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และผลักดันให้มีการบูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเสนอแนวทาง นโยบาย มาตรการ และแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ และการจัดทำมาตรการ แนวทาง แผนงาน และโครงการในระดับนโยบายเพื่อการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ และการใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่

เกี่ยวข้อง

1.2.2 ระดับปฏิบัติได้มีการจัดตั้งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ท./ทม./ทต.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.) ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในระดับพื้นที่ รวมทั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ก็มีการจัดตั้งกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (กอปภ.กทม.) ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน ประสานการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

1.2.3 กระทรวงกลาโหม ในฐานะผู้สนับสนุนมีการจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (ศบภ.กท.) ที่มี รมว.กท. เป็นหัวหน้าศูนย์ และศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย (ศบภ.ทพ.) ที่มี ผบ.ทสส. เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ทำหน้าที่เสนอนโยบาย กำหนดแผนการดำเนินงานในระดับกระทรวงกลาโหม และร่วมปฏิบัติการป้องกัน แก้ไข บรรเทาภัยพิบัติร่วมกับหน่วยงานฝ่ายพลเรือนและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องตามขอบเขตของกฎหมาย โดยจะเข้าปฏิบัติการกรณีได้รับการร้องขอจากหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในพื้นที่ประสบภัยพิบัติ และเมื่อได้รับการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาและรัฐบาลกรณีที่เกิดเหตุจำเป็นหรือฉุกเฉินเนื่องจากมีภัยขนาดใหญ่และมีผลกระทบรุนแรงกว้างขวางจนถึงผลกระทบร้ายแรงยิ่ง หรือภัยระดับ 3 ขึ้นไป

1.2.4 หน่วยงานอื่น ๆ ในฐานะผู้สนับสนุนประกอบด้วย สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานพระพุทธศาสนา มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สภากาชาดไทย สำนักงานกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และภาคประชาสังคมต่าง ๆ โดยจะใช้ทรัพยากรและความชำนาญตามภารกิจของหน่วยงานให้การสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน เมื่อได้รับการประสานจากหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักคือกระทรวงมหาดไทย

2. ผลการดำเนินงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนของทุกภาคส่วน และภาคประชาสังคมอื่น ๆ และปัญหาข้อขัดข้อง

2.1 ผลการดำเนินงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน

2.2.1 ระดับนโยบาย ได้ผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนให้บรรลุผลในเรื่องการลดความสูญเสียและความเสียหาย และการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการเพิ่มศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงผ่านกลไกของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.) และคณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (กภช.)

2.2.2 ฝ่ายปฏิบัติ มีกลไกการทำงานในพื้นที่ผ่านกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ท./ทม./ทต.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.) โดยมี กระทรวงกลาโหม ทำหน้าที่สนับสนุนผ่านศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม (ศบภ.กท.) รวมทั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย (ศบภ.ทพ.) และเหล่าทัพ ร่วมกับหน่วยงานฝ่ายพลเรือนและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการร่วมกันใน 4 ขั้นคือ (1) ขั้นเตรียมการ คือเน้นการติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนภัย การพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูล

ข่าวสาร และการพัฒนาบุคลากร (2) ขึ้นก่อนเกิดภัย คือ เน้นการแจ้งเตือนเหตุสาธารณภัยจากระบบการเฝ้าระวัง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสาธารณภัย การประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดของหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมถึงการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ถึงสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นและช่องทางการขอความช่วยเหลือผ่านสื่อต่าง ๆ (3) ขึ้นระหว่างเกิดภัย คือ เน้นการสนับสนุนทรัพยากรของหน่วยงานต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามบทบาทหน้าที่ และ (4) ขึ้นหลังการเกิดภัย คือ เน้นการสนับสนุนทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เกิดความปลอดภัยในการกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติโดยเร็ว

2.2 ปัญหาข้อขัดข้อง

2.2.1 ด้านโครงสร้างองค์กรและกลไก พบว่าปัจจุบันทำงานได้อย่างเป็นระบบและเป็นเอกภาพมากขึ้นจากการมีระบบบัญชาการเหตุการณ์

2.2.2 ด้านกระบวนการวางแผนและการสนับสนุน พบว่าปัจจุบันยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ ทักษะการทำงาน และประสบการณ์

2.2.3 ด้านองค์ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณภัย พบว่าปัจจุบันมีการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามหลักสากล มีฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือและสามารถใช้ประโยชน์ได้

2.2.4 ด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ พบปัญหาข้อขัดข้องเรื่องหน่วยงานระดับท้องถิ่นยังขาดเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนงาน ปัญหาเรื่องบุคลากรที่ขาดแคลน เกิดปัญหาการบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอที่ห่างไกล ปัญหาผู้ปฏิบัติงานบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ข้อกฎหมาย ขอบเขตอำนาจหน้าที่ และการตัดสินใจหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ปัญหาขาดแคลนเครื่องมือและทรัพยากรของบางหน่วยงาน และปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้าและมีข้อจำกัดตามระเบียบที่กำหนด

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการบูรณาการงานด้านบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

3.1 การบูรณาการด้านนโยบาย

งานบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนของประเทศ ต้องมีนโยบายที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

นโยบายรัฐบาล และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570

3.2 การบูรณาการด้านโครงสร้างการทำงาน

3.2.1 ระดับนโยบาย ผลักดันนโยบายและแผนงานของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.) และคณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (กภช.) ไปสู่การปฏิบัติ

3.2.2 ระดับปฏิบัติ ขับเคลื่อนการทำงานอย่างประสานสอดคล้องระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ ประกอบด้วย กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทน./ทม./ทต.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.) และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (กอปภ.กทม.) โดยมีกระทรวงกลาโหม ทำหน้าที่สนับสนุนผ่านทางศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือนกับทหาร (ศสพท.) และศูนย์ปฏิบัติการร่วมพลเรือนกับทหาร (ศปพท.) และบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ รวม 28 หน่วยงานมาช่วยสนับสนุน

3.3 การบูรณาการด้านภารกิจและการดำเนินการในพื้นที่

3.3.1 การบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน จะต้องดำเนินการครอบคลุม 4 ขั้นตอน คือ ขึ้นเตรียมการก่อนเกิดภัย ขึ้นก่อนเกิดภัย ขึ้นระหว่างเกิดภัย และขึ้นหลังเกิดภัย

3.3.2 แนวทางการบูรณาการความร่วมมือของ 28 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย การติดต่อประสานงานที่ต่อเนื่อง การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงาน การพึ่งพาและแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างหน่วยงาน การสร้างเครือข่ายระดับผู้นำและบุคคล และการมีเวทีในการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

งานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน จะต้องกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง เน้นการบริหารจัดการโครงสร้างที่เป็นกลไกขับเคลื่อนระดับต่าง ๆ ทำการส่งเสริมการบูรณาการการทำงานร่วมกันของส่วนราชการ ภาคเอกชน และประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง มีนโยบายที่ครอบคลุมการติดตามเฝ้าระวัง การป้องกัน การช่วยเหลือ และการฟื้นฟู โดยมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการ และพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติงานเชิงพื้นที่

กำหนดเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับการประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ที่มีศักยภาพเข้ามาช่วยสนับสนุน โดยจะต้องมีการบูรณาการในพื้นที่ทั้งระดับผู้นำหน่วยงานและระดับบุคคล รวมทั้งการมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากร เครื่องมือ และทรัพยากรที่ใช้ มีการติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนภัย การพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาบุคลากรให้พร้อมรับมือกับสาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการดำเนินงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นของประชาชนและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนต่อไปในอนาคต

3.2 ควรศึกษาวิจัยในลักษณะการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนของไทยและต่างประเทศ เพื่อจะได้ทราบถึงความแตกต่างของการปฏิบัติงาน และการได้ตัวอย่างการปฏิบัติที่ดีในการนำมาพัฒนางานด้านบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงกลาโหม. (2558). แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2564. กรุงเทพฯ :กระทรวงกลาโหม.
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2564). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์.
- Rondinelli, D. A. (1983). "Implementing decentralization programmes in Asia: a comparative analysis". Public Administration and Development, 3(3), 181-207.
- Sullivan H. and Skelcher C. (2002). Working Across Boundaries: Collaboration in Public Services. New York: Palgrave Macmillan.